



๑๖
อ ยู่ ใน ธรรม
เพ ร าะ กั ล ย า ณ มิ ต ร

บุคคลเป็นผู้มีความสุขเป็นนิตย์ได้
เพราะการได้คบกับกัลยาณมิตร
ด้วยว่าบุคคลผู้สมาคมกับกัลยาณมิตร
ย่อมได้รับแต่ประโยชน์
ย่อมก่อเกิดดวงปัญญา
ย่อมเจริญอยู่ในธรรมอันเป็นกุศล
ย่อมไม่เศร้าโศกลี้ภัยกาลนาน
การอยู่ร่วมกันกับกัลยาณมิตร ย่อมเป็นสุขทุกเมื่อ





อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๓

คนที่เกิดมาบนโลกนี้ ล้วนปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข อยากมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน อยากเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นที่รักของทุกคน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะอำนวยผลดีให้ นอกเหนือจากบุญเก่าที่ได้สั่งสมมาอย่างดีแล้ว คือการมีกัลยาณมิตรที่ดี ที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง กัลยาณมิตรจะเป็นผู้แนะทางสว่างในชีวิต ทางแห่งความสุขสมหวัง ถ้าขาดกัลยาณมิตรแล้ว ชีวิตจะมีดมน เพราะกัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของชีวิตอันประเสริฐ จะคอยประคับประคองให้อยู่ในเส้นทางธรรม เส้นทางแห่งบุญกุศล ชักนำให้มาสร้างบารมี มาประพฤติปฏิบัติธรรม จนกระทั่งเข้าถึงธรรมภายใน เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงในชีวิต

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ใน ลิวสูตร ว่า

“สพฺภีเรว สมาเสถ สพฺภี กุพฺเพถ สนฺถวํ
สโต สทฺธมฺมมณฺเวยาย สพฺพทฺทฺชา ปมฺจุจติ

บุคคลควรสมาคมกับพวกสัตบุรุษเท่านั้น ควรทำความสนิทสนมกับพวกสัตบุรุษ บุคคลรู้ทั่วถึงพระสัทธรรมของพวกสัตบุรุษแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวง”



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๘

การมีมิตรดี มิตรผู้แนะนำประโยชน์ ย่อมนำความสุขความเจริญรุ่งเรืองมาให้ มิตรแท้หรือกัลยาณมิตรนั้น เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อโลก ชาวโลกปรารถนาบุคคลเช่นนี้ที่จะเป็นต้นบุญต้นแบบ เป็นแสงสว่างส่องนำทางชีวิต เป็นเหมือนต้นแหล่งแห่งความสว่างที่ไปจุดความสว่างภายในใจของผู้อื่นให้เกิดขึ้น จนมีดวงปัญญาสว่าง บริสุทธิ์ ที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากบาปอกุศลทั้งหมด หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายไปสู่อายตณนิพพานที่ไม่มีความเศร้าโศกลี้ںกาลนาน มีแต่ความสุขล้วนๆ เป็นที่ที่ไม่มีความทุกข์เจือปนอยู่ การได้สมาคมกับกัลยาณมิตรจึงเป็นสุขทุกเมื่อ

กัลยาณมิตรเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากร้ายให้กลายเป็นดี จากชีวิตที่ผิดพลาดล้มเหลวให้ประสบความสำเร็จได้ จากที่เคยระทมทุกข์ให้พบกับความสุขที่แท้จริง กัลยาณมิตรคือมิตรแท้ที่ยิ่งใหญ่ ที่มองการณ์ไกลไปถึงประโยชน์ในสัมปรายภพ กระทั่งช่วยส่งเสริมสนับสนุนจนถึงภพชาติสุดท้ายให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ดังเช่นเรื่องในอดีตชาติของพระอานนท์ ที่ท่านได้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นยอดกัลยาณมิตร แนะนำประทับประคองตลอดมาจนถึงภพชาติสุดท้ายได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ในอดีตชาติ ท่านก็มีชีวิตที่ผิดพลาดมาก่อน จึงทำให้เผลอไปก่อบาปกรรม ก่อความเดือดร้อน



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๓๕

ให้เกิดกับมหาชน เพราะความเป็นผู้นำที่มีอคติความลำเอียง

*ในอดีตกาล พระอานนท์เกิดเป็นพระเจ้าพรหมทัต เสดยราชสมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี ได้ปกครองไพร่ฟ้าประชาชน โดยไร้ความยุติธรรม ขาดความเมตตาปราณี เบียดเบียนราษฎร ให้ได้รับความเดือดร้อนทั่วทุกหัวระแหง เมื่อปุโรหิตซึ่งก็คือ อดีตชาติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา เห็นพระเจ้าพาราณสี ไม่ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม จึงคิดหาอุบายทูลแนะนำ พระองค์อยู่เสมอ โดยยกเรื่องขึ้นเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยให้ฟัง เพื่อจะได้ให้พระสติ

วันหนึ่ง ปุโรหิตเดินไปเห็นเรือนหลวงเก่า ที่ถูกทอดทิ้ง อยู่ในพระราชอุทยาน จึงให้นายช่างยกเครื่องบนสวมสลัก กลอนไว้ เมื่อพระเจ้าพาราณสีเสด็จประพาสพระราชอุทยาน ทอดพระเนตรเห็นเรือนหลังนั้น จึงเสด็จเข้าไปใกล้ๆ ทรงเห็นไม้ ที่ประกอปกั้นข้างบนที่เรียกว่าอกไก่ไม่แน่นหนา ก็ทรงกลัวว่าจะ ตกลงมาถูกพระองค์ จึงรีบเสด็จออกไปข้างนอก ดำริว่า ช่อฟ้า และกลอนนี้อาศัยอะไรจึงตั้งอยู่ได้ แล้วจึงตรัสถามปุโรหิต ผู้มีปัญญาว่า “ช่อฟ้าที่สำเร็จด้วยแก่นไม้สียะไม่มีกระพี้ติด แม้แต่นิดเดียว ตั้งอยู่ได้เพราะอาศัยอะไร”

*ปัญญาสชาดก



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๐

บุโรหิตกราบทูลว่า “ตั้งอยู่ได้ด้วยกลอนทั้ง ๑๐ กลอน ซึ่งล้วนแต่ทำด้วยไม้แก่นมีความแข็งแรงหากระพี้มิได้ ตั้งอยู่อย่างเรียบร้อยไม่คลอนแคลน เมื่อกลอนตั้งอยู่มั่นคงแล้วก็อาจรองรับของหนักคือช่อฟ้าไว้ได้ ฉันทิ เมื่อข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยมีไมตรีจิตต่อกัน ไม่แตกร้างจากกัน ตั้งใจทำราชการอย่างจริงๆ จังๆ ด้วยความเป็นธรรมแล้ว อีสริยยศและเอกภาพของมหากษัตริย์พระองค์นั้น ก็ย่อมดำรงอยู่ถาวรดุจกลอนอันแข็งแกร่งเหนียวรั้งช่อฟ้าไว้ได้ ฉันทิ”

เมื่อบุโรหิตกราบทูลดังนี้แล้ว พระเจ้าพาราณสีทรงเริ่มรู้สึกพระองค์ว่า กำลังถูกตักเตือน ก็ทวนระลึกถึงการประพฤติผิดพลาดต่อพสกนิกรในครั้งที่ผ่านๆ มา ทรงนึกไปครู่หนึ่ง ทรงถอนพระทัยและดำริถึงพระราชกรณียกิจบางอย่างของพระองค์ที่ยังบกพร่องอยู่ ทรงมีพระพักตร์ที่บ่งบอกถึงความกังวลพระทัยอยู่บ้าง ในขณะนั้น มีมหาอำมาตย์ผู้โปรดปรานนำผลมะนาวน้อมเข้าไปถวายพระองค์ พระองค์จึงทรงรับสั่งให้บุโรหิตรับผลมะนาวนั้น บุโรหิตรับผลมะนาวมาแล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นใหญ่กว่าประชากราษฎร ผลมะนาวนี้ คนไม่ฉลาดที่ไม่รู้จักวิธีบริโภค ก็จะทำรสเปรี้ยวของผลมะนาวนี้ให้กลายเป็นรสขมได้ ส่วนคนที่มีปัญญานำรสขมของ



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๑

มะนาวนี้ออกเสีย รสของผลมะนาวจักไม่ขม” เมื่อกราบทูล
เช่นนี้แล้ว ลังเกตดูอาการของพระราชา เห็นว่าพระราชาไม่
ขุ่นมัวแต่ยังทรงนิ่งเฉยอยู่ จึงกราบทูลต่อไปว่า “บุคคลผู้ฉลาด
เมื่อปอกเปลือกออกแล้วคั้นเอาน้ำมะนาว รสมะนาวย่อมไม่ขม
แต่จะมีรสเปรี้ยวตามธรรมชาติ ฉันทใด เมื่อพระมหากษัตริย์
พระองค์ใด ทรงมันอยู่ในความเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียน
ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ให้ได้รับความเดือดร้อน โดยให้ความเป็น
ธรรมแล้ว ประชาษฎร์ย่อมมีความจงรักภักดี ตั้งอยู่ใน
พระโอวาท บ้านเมืองย่อมสงบสุขมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ พระมหา
กษัตริย์พระองค์นั้น ก็จะพลอยได้รับความสุขเกษมเปรมปรีดี
มีความมั่งคั่งสมบูรณ์ไปด้วย ฉันทนั้น”

เมื่อพระเจ้าพาราณสีสดับถ้อยวาทีของปุโรหิตแล้ว
ทรงคิดอยู่ครู่หนึ่ง เมื่อทรงมีพระทัยชุ่มชื่นขึ้น จึงเสด็จไป
ประพาสสระโบกขรณีที่อยู่ในอาณาบริเวณพระราชอุทยาน
ทอดพระเนตรเห็นดอกปทุมซึ่งกำลังเบ่งบาน มีสีดังพระอาทิตย์
แรกอุทัย จึงตรัสถามปุโรหิตว่า “ท่านมหาบัณฑิตปุโรหิต
ดอกปทุมเกิดอยู่ในน้ำ แต่เหตุไรน้ำจึงไม่ติด”

ปุโรหิตทูลตอบว่า “ดอกบัวซึ่งเกิดอยู่ในน้ำมีรากอันชาว
บริสุทธิ มีธรรมชาติอยู่เหนือน้ำ เมื่อผุดขึ้นมาพ้นน้ำต้องแสง



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๒

พระอาทิตย์อุทัยแล้ว ก็ไม่แปดเปื้อนด้วยเปือกตม ฉันใด เมื่อพระราชาพระองค์ใด ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม อันเป็นธรรมของผู้ปกครองมาแต่โบราณกาล ไม่ลู่อำนาจแก่อคติความลำเอียง มีพระทัยสะอาดปราศจากทุจริตทางพระกาย และพระวาจา ทรงมั่นอยู่ในความเป็นกลางดุจตราขู ทรงพิพากษาคติตามบทอย่างเที่ยงธรรมอันมีมาในดวบทกฏระเบียบทั้งเก่าและใหม่ ที่บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายได้รักษาไว้และสืบทอดต่อๆ กันมา ไม่ทรงเห็นแก่ลาภสักการะคำสรรเสริญเยินยอ เมื่อนั้นบาปกรรมก็ไม่แปดเปื้อนในพระราชาพระองค์นั้น ฉันนั้น”

พระเจ้าพาราณสีทรงสดับคำของบุโรหิตดังนี้แล้ว ทรงมีพระสติบริบูรณ์ มีพระทัยขึ้นบาน ทรงพอพระทัยในคำของบัณฑิตยอดกัลยาณมิตร จึงดำรงมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม และอยู่ในโอวาทของท่านบุโรหิต โพธิสัตว์ตลอดมา ทรงบำเพ็ญกุศลมีทาน ศีล ภาวนา เป็นต้น จนตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ แล้วเสด็จไปสู่เทวโลกเมื่อคราวสิ้นอายุขัย

ไม่ว่าบุคคลจะเป็นใหญ่เป็นโตขนาดไหน ก็ยังจำเป็นต้องมีกัลยาณมิตร โดยเฉพาะผู้ที่ต้องทำงานใหญ่ งานเพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ ยิ่งต้องมีความสุขุมรอบคอบในการคิด การพูดและการกระทำ เพราะจะมีผลต่อส่วนรวมอย่างมหาศาล



อยู่ในธรรมเพราะกัลยาณมิตร

๑๔๓

โลกจะขาดกัลยาณมิตรผู้ทรงธรรมไม่ได้ ถ้าโลกขาดกัลยาณมิตร ก็เหมือนคนนัยน์ตามืดบอดที่เดินหลงทางในที่มืด นอกจากจะหาทางออกไม่พบแล้ว ยังเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชีวิต

เราเป็นนักสร้างบารมี ต้องมั่นอยู่ในกุศลธรรม ต้องประพฤติตัวให้เป็นต้นบุญต้นแบบของชาวโลก ชาวโลกยังขาดต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ เราจะต้องก้าวออกไปแนะนำสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อเขา ให้เขารู้ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต แล้วแนะนำให้เขาสร้างบารมีให้เป็นอย่างน้อยให้รู้จักวิธีการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา อย่างถูกหลักวิชา หากทำได้เช่นนี้ มวลมนุษยชาติจะมีจิตใจที่ชื่นบานผ่องใส เมื่อใจผ่องใสไม่เศร้าหมอง ย่อมได้รับความสุขทันทีในปัจจุบันนี้ สิ่งที่ดีมีสิริมงคลก็จะบังเกิดขึ้น ครั้นละโลกไปแล้ว ย่อมมีสุคติภูมิเป็นที่ไป ชีวิตจะปลอดภัยทั้งในโลกนี้และโลกหน้าอย่างแน่นอน

